

เรื่อง หลักสูตรการเรียนรู้การเลี้ยงปลาอุกบึกอุย

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองสุข วันแสน
ปีที่ทำการพัฒนา 2546

บทคัดย่อ

นายสัมฤทธิ์	ศิริพันธุ์
นายนคร	สุรวาทกุล
นายบุญเกิด	ไสสูงเนิน
นายวิฑูรย์	สงเคราะห์
นายสมศักดิ์	ไวยรัตน์
นายประดิษฐ์ชัย	มันคง
นายวิศาล	นิवासศิริพงษ์
นายจันทงค์	พินสะอาด

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเลี้ยงปลาอุกบึกอุยให้เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ

วิธีดำเนินการพัฒนาหลักสูตร

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการเลี้ยงปลาอุกบึกอุยครั้งนี้ คณะผู้ดำเนินการ
ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการพัฒนาหลักสูตร

1.1 ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความ
ชำนาญด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดผล
ด้านการจัดการ และด้านการเขียนหลักสูตร ดังนี้

1.1.1	นายสัมฤทธิ์	ศิริพันธุ์	ประธานกรรมการ
1.1.2	นายวิฑูรย์	สงเคราะห์	กรรมการ

1.1.3	นายสมศักดิ์	ไวยรัตน์	กรรมการ
1.1.4	นายประดิษฐ์ชัย	มันคง	กรรมการ
1.1.5	นายจ้านงค์	พินสะอาด	กรรมการ
1.1.6	นายวิศาล	นิวาสศิริพงษ์	กรรมการ
1.1.7	นายนคร	สุรวาทกุล	กรรมการและเลขานุการ
1.1.8	นายบุญเกิด	ไสสูงเนิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

1.2 พิจารณาเลือกหลักสูตรที่จะนำมาพัฒนา ที่ประชุมมีมติเลือกหลักสูตรการเลี้ยงปลาอุกบึกก้อย

2. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาสภาพทั่วไป สภาพปัญหา ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทศนคติ ตลอดจนความต้องการในการเรียนรู้เรื่อง การเลี้ยงปลาอุกบึกก้อย ของนักเรียนและสมรรถภาพที่จำเป็นในการเลี้ยงปลาอุกบึกก้อย เพื่อนำมาสังเคราะห์กับข้อมูลเบื้องต้นในด้านนโยบาย ทิศทางการพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วิทยาการ และเทคโนโลยีของไทย ในปัจจุบันและอนาคต จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

3. การสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

การสร้างและพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เป็นการสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ขึ้นให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษาไว้แล้ว ซึ่งโครงร่างหลักสูตรประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถภาพที่มุ่งเน้น หน่วยการเรียนรู้ และแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินหลักสูตรขั้นต้น

การประเมินหลักสูตรขั้นต้น เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ในขั้นนี้เป็นการประเมินโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในแง่ความเหมาะสมและความสอดคล้องกันภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยการจัดทำประชาพิจารณ์ของกลุ่มบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 2 (ศูนย์สุวรรณภูมิ) สถาบันราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 55 คน

5. การปรับปรุงหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ในขั้นนี้คณะกรรมการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ได้นำข้อมูลจากการประเมินโครงร่างหลักสูตร มาปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์

สรุปผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คณะผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรได้สำรวจความต้องการของนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ส่วนมากมีความต้องการที่จะศึกษาและเลี้ยงปลาคูกบักอูย และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญในการเลี้ยงปลาคูกบักอูย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ได้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรการเลี้ยงปลาคูกบักอูย และจากการได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ และขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร สามารถนำมาใช้ในการยกร่างหลักสูตรการเลี้ยงปลาคูกบักอูยได้เป็นอย่างดี

2. ผลการยกร่างหลักสูตรการเรียนรู้การเลี้ยงปลาคูกบักอูย คณะผู้ดำเนินการได้ร่วมกันยกร่างหลักสูตร โดยการนำข้อมูลจากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มายกร่างรายละเอียดตามองค์ประกอบของหลักสูตร โดยยึดทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรจากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถภาพที่มุ่งเน้น หน่วยการเรียนรู้ และแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

3. ผลการทำประชาพิจารณ์ ได้ความคิดเห็นด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้

3.1 ความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หน่วย คือหน่วยที่ 4 เรื่องการอนุบาลปลา หน่วยที่ 5 เรื่องการเลี้ยงปลาขนาดตลาด หน่วยที่ 6 เรื่องการป้องกันโรคของปลาคูกบักอูย และหน่วยที่ 7 เรื่องการจัดการและการตลาดเบื้องต้นเกี่ยวกับปลาคูกบักอูย ส่วนอีก 3 หน่วย มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก คือหน่วยที่ 1 เรื่องมโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาคูกบักอูยหน่วยที่ 2 เรื่องการเลี้ยงและการคัดเลือกพ่อ – แม่พันธุ์ และหน่วยที่ 3 เรื่องการผสมเทียมปลาคูกบักอูย

3.2 ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 หน่วย

3.3 ความสอดคล้องภายในของหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยในเรื่องวัตถุประสงค์ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ และการประเมินผล พบว่า

ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 หน่วย

3.4 ข้อเสนอแนะที่รวบรวมจากการทำประชาพิจารณ์ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

3.4.1 ด้านองค์ประกอบของหลักสูตรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.4.1.1 หน่วยการเรียนรู้ ควรให้มีหัวข้อปัญหาอุปสรรค และข้อควรระมัดระวังตั้งแต่หน่วยที่ 2 - 7

3.4.1.2 ควรจัดทำคำอธิบายรายวิชาไว้ด้วย

3.4.1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มากกว่านี้

3.4.1.4 การประเมินผลควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย

3.4.2 ด้านแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

3.4.2.1 สื่อการเรียนรู้ควรหลากหลายและเน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริงจากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมด้วย

3.4.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะในการประกอบอาชีพ

3.4.2.3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่อง ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดทักษะ จึงควรจัดเวลาให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนปกติด้วย เช่น หลังเลิกเรียนหรือในวันหยุด

4. ผลการปรับปรุงหลักสูตร ได้นำผลจากการทำประชาพิจารณ์มาปรับปรุงหลักสูตรจนได้หลักสูตรการเรียนรู้อิงปลาดุกบึกอูที่มีคุณภาพ ดังรายละเอียดผลการปรับปรุงหลักสูตรทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนรู้อิงปลาดุกบึกอูอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ปรับปรุง 3 หน่วย ที่อยู่ในระดับมากที่สุดที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้นคือ หน่วยที่ 1 เรื่องการเลี้ยงและการคัดเลือกพ่อ – แม่พันธุ์ และหน่วยที่ 3 เรื่องการผสมเทียมปลาดุกบึกอู

4.2 ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในหลักสูตรการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกหน่วยแล้ว และผู้สร้างหลักสูตรได้เพิ่มเติมเนื้อหาเรื่อง ปัญหา อุปสรรค และข้อควรระมัดระวัง ในหน่วยที่ 2 – 7 ตามข้อเสนอแนะจากการทำประชาพิจารณ์

4.3 ด้านความสอดคล้องภายในระหว่างหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ และการประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกหน่วยแล้ว และผู้สร้างหลักสูตรได้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีการฝึกปฏิบัติจริง ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การประเมินผลได้ปรับปรุงให้นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล